

Mythologia, Venise, 1567 - VIII, 18 : [19] De Ione siue Iside

Auteur(s) : Conti, Natale

Collection Mythologia, Venise, 1567 - Livre X

Ce document a pour résumé :

[Mythologia, Venise, 1567 - X \[115-116\] : De Ione](#)

Collection Mythologia, Francfort, 1581 - Livre VIII

[Mythologia, Francfort, 1581 - VIII, 19 : De Ione siue Iside](#) est une version augmentée de ce document

---

Collection Mythologie, Paris, 1627 - Livre VIII

[Mythologie, Paris, 1627 - VIII, 20 : D'Ion, ou d'Isis](#) est une transformation de ce document

---

Collection Mythologie, Lyon, 1612 - Livre VIII

[Mythologie, Lyon, 1612 - VIII, 19 : D'Ion ou Isis](#) est une transformation de ce document

---

Informations sur la notice

Auteurs de la notice Équipe Mythologia

Mentions légales

- Fiche : Projet Mythologia (CRIMEL, URCA ; IUF) ; projet EMAN, Thalim (CNRS-ENS-Sorbonne Nouvelle). Licence Creative Commons Attribution - Partage à l'Identique 3.0 (CC BY-SA 3.0 FR)
- Images : Münchener DigitalisierungsZentrum (MDZ).

Citer cette page

Conti, Natale, *Mythologia* Venise, 1567 - VIII, 18 : [19] De Ione siue Iside, 1567

Projet Mythologia (CRIMEL, URCA ; IUF) ; projet EMAN, Thalim (CNRS-ENS-Sorbonne Nouvelle)

Consulté le 28/08/2025 sur la plate-forme EMAN :

<https://eman-archives.org/Mythologia/items/show/935>

Présentation du document

Publication Venise, Comin da Trino, 1567

ExemplaireMunich (Allemagne), Münchener DigitalisierungsZentrum (MDZ) ,

Res/4 Ant. 50

Formatin-4

Langue(s)

- Grec ancien
- Latin

Pagination261r°-263r°

Des dieux, des monstres et des humains

Entités mythologiques, historiques et religieuses[Io, Isis](#)

Notice créée par [Équipe Mythologia](#) Notice créée le 30/04/2018 Dernière

modification le 25/11/2024

& mouere iuberentur. At venit in mentem denique Deucalionis communem omnium macrem & altricem esse terram, cuius olla iure saxa dici ob duritie possent: sic autem rem exprefit Ouid.lib.1.

Atque ita, si precibus, dixerunt, numina iussis
Vieta remollescunt: si flectitur ira Deorum,
Die Themis, quæ generis damnum reparabile nostri
Arte sit: & meritis fer opem mitissima rebus.
Mota dea est: sortemq; dedit. discedite templo,
Et velate caput, cinctaque resolute velles;
Ossaque post tergum magnæ iactate parentis.
Obitupere diu, rupitq; silentia voce.
Pyrrha prior, iussaque Dex parere recusat.
Detique sibi veniam pauido rogat ore; pauetq;
Londere iactatis maternas ossibus umbras.
Nam cum illa audiuerit Deucalion statim postea subiunxit;

Magna parenti terra est: lapides in corpore terre
Olla reor diti. iacere hos post terga iubemur.

Verum hanc rem breuissime complexus est Iuuenalis in prima satyra his carminibus;

Ex quo Deucalion nimbis tollentibus & quoc
Nauigio montem ascendit, sortesq; poposcit,
Paulatimque anima caluerunt molia sanq;
Et maribus nudas ostendit Pyrrha puellas.

Arihanus tamen in libro secundo rerum Bithynicarum Deucalionem in artem, locumque eminenterem tunc Argi consigilli inquit ex illo diluvio, quare post illam inundationem Ioui Aphelio liberatori scilicet aram erexit, qui locus postea Nemea a pabulo pecudum, quæ frequentes ibi pastebantur, fuit nominatus. post illam inundationem, ut ait Thrasibulus in historiis sumptis iis qui erant superflites Dodonam habitavit, quam regionem ita ab una Oceanidum appellauit, ut scripsit in suis commentariis etiam Acesodorus. Hec illa sunt, quæ de Deucalione memorantur ab antiquis, nunc cur ita ficta fuerint, inuestigemus. Deucalion fuit vir bonus & iustus & pius, qui ob quietatem religionemque suam, non solum Promethei sive prudentiae filius fuit creditus, sed etiam ab aquarum impetu Deo protegente seruatus, cum nefarii omnes uno tempore perirent. est enim initium sapientiae timor domini, quare prudentiae filius Deucalion, cum viros bonos mergi omnino non patiatur Deus, quos fluctuare patitur, idcirco in arca seruatus Deucalion & Pyrrha eam tempellatam evaserunt. at cum rufus rudes homines, & religionis cultusque Deorum ignati nascerentur, dicti sunt lapides, qui a Deucalione ad politiorem vitam, & a Pyrrha informati fuerunt, sunt in homines conuersi. Hec igitur fabula ad probitatem, & ad cultum Deorum homines adhortabatur, quæ excepta eis, ut mihi quidem videtur, è sacris litteris. at nunc de Ione dicamus.

De Ione fine lside.

Cap. XVIII.

Fuit Ilo, quæ Iunonis Zelotypia in candidam vaccam cōuerita est, ut scriptū fuit a Cecrope, Argi & Ismeneis Alcipi filiis, ut vero ab Acesodorus Neptu

Vuu ni &

Mythologiae

ni & Halirrhoei : quam tamen Acusilaus Pirenes filiam putauit, quæ fuerit Iunonis sacerdos, ut scripsit Apollodorus lib. 2. bibliotheca communior tamen fuit scriptorum sententia, quod ea fuerit Inachi flumini filia, ut scripsit Ouid. lib. primo Metamorph.

Inachus unus abest: imoq; reconditus antro

Fletibus auget aquas; natamq; miserrimus Io

Luget ut amissam.

Qui Iunonis sacerdotem fuisse dixerunt Ionem, illam in vaccam à Iuno
conuersam fuisse tradiderunt, vbi illam à loue vitiatam comperisset: tum

10 vero abiurauit Iupiter se minime cum illa fuisse congressum. Hanc tamen Iuno à loue munus poposcit, & Argo Arestoris filio, ut ait Myrleanus Asclepiades, vel Terra, ut sensit Acusilaus, seruandam tradidit, qui eam in monte Mycenæ ad oliuam quandam alligauit. Scriptum reliquit Andrætas Tenedius in nauigatione Propontidis Ionem, non modo non fuisse perfundatam Iunonis sacerdotio, ut nonnulli putarunt, sed etiam fuisse quoddam scotum, quæ veneficiis Iouem in amorem irretire niteretur, ut est etiam apud enarratorem Theocriti: ad quam rem Lynx Echus vel potius Suadelix & Panos filii opera sua fuit: illa re cognita Lynx in auctem sui nominis à Iuno
ne fuit conuersa, quam etiam auctem utilem esse veneficiis arbitrantur: quæ

20 quoniam caudans semper mouet, dicta est à latinis motacilla. Hanc capientes veneficæ mulieres certæ rotæ annexam super carbonibus cum quibusdā execrationibus torrent & comburunt: at nonnullæ veneficæ non totam, sed intima tantum illius, ei rotæ alligant. hactenus Andrætas. Fabulantur hanc datam fuisse Iasoni à Venere quo tempore nauigauit in Colchos, ut Medeam in amorem sui posset alicere. Ionem igitur Lynx artificio adduxerat Iupiter in nebula, ut lateret, compressit, quod cum sensisset Iuno Zelotipia capta eò accessit: at Iupiter id sentiens Ionem in vaccam cädidam mutauit, ut omnem suspicionem Iunoni leuaret hac arte. cum vero Iuno illam vaccam vidisset, donum à loue postulauit: at veritus Iupiter ne, si illam negauisset, dolus paterer, quamvis inuitus, tamen largitus est. cum vero diu

30 sub Argi custodia, qui centum habebat oculos, affluita fuisset, Iupiter tandem illius misertus mandauit Mercurio ut raptam Ionem, vel imperfecto Argo abduceret: tum Mercurius sumpta paitoris forma conatus est cum fistula per soni suavitatem Argum in somnum inducere, quem etiam Virga tactum loxiuit. deinde cum vaccam rapere vellet, Argus ab Hierace fuit excitatus: cum vero rem tegere amplius Mercurius non posset, Argum faxo occidit. Illa re valde commota Iuno primum Argum in paonem cum totidem oculis in pennis nunc etiam apparentibus mutauit, deinde œstrum vacce immisit, quo illa grauissime exagitata est, ut testatur Virg. lib. 3. Georg.

40 Hoc quondam monstro horribiles exercuit iras

Inachis Iuno pellem meditata iuuence.

Hæc igitur furore vexata primum mare, quod ab ipsa Ionium vocatum est, dicitur transisse; quod Theopompus tamen non ab ea, sed ab Ionio viro Illyrico, dictum putauit; veluti Archidamus ab Ionibus ibi in traiectu mari immeritus. Postea vero montem Hemum per Illyridem profecta transcendit, finumque Thracium trahit, qui ab ea postea vocatus est Bosporus. nam duo fuerunt Bospori Cimmerius & Thracius. Hæc loca fuisse ita ab illa nomata significauit Prometheus apud Aelichylum, vbi omnia cuentura Ioni

puelix

puelle vaticinatur: inter quæ hæc; etiam sunt;
 Σεφόνιοντας, δίησιν αλεθερας;
 τοι τοι μηδέποτε τοις μάταιοις βρύσει.
 Scias aperte, Ionius vocabitur,
 Tux viri monumentum is omnibus viris.

& id;
 Επειδή διαδεικνυειν τοις πάντας
 τοι τοι μηδέποτε, διατηρειν επιτίθεται.
 Semper viros inter vigebit de tuo
 Cursu loquela; & Bosporus cognomine.

In Scythiam vero profecta multa deinde Europa & Asia maria transauit, ar-
 que in Aegyptum tandem peruenit, ut ait Ouid.lib.1. Metam. quare cum
 tot labores sibi esse exantlandos Io percepisset antea ex Prometheus, in despe-
 rationem propè adducta est: quare ita secum inquit;

Τι δέντ' ίμι τοις αίρεσιν, αλλά τοις λιγανούσι;
 Εἴη δέ τριπλού τοιδέ δευτέρου φανταστικού;
 Έστω μίδια τοιούτοις τοις πάντας πάντας
 θεατέοις, αρχαίοις πάροις οὐαλλας θανάτοις,
 ή τοις άνετας οὐαρές πάροις θανάτοις.
 Quid vita lucri est? ipsa nec citissime
 Hac de petra præcepit iacio me per Deos?
 Ut omnibus hñem feram laboribus.
 Multò magis semel iuuaret emori,
 Quām viuere in dies acerbè singulos.

Cum igitur veniret in Aegyptum ad Nili ripas, dicitur Io priorem hominis
 formam recuperasse, ut significauit Theocritus his verbis in Europa;

Επειδή γεννηθεισεν αριντούρη Ιώνιον.
 Πόρπην, ἀποκαλεσθεισεν αριντούρην
 Βασίλειον οὐαλλα παρανόλιον τονισσει.
 Fluctuagamen bouem spectabant in maris vndis.
 Iupiter hic aderat, niuez qui terga iuuencz
 Tractabat dextra. septemflui ad ostia Nili
 De boue cornuta facta est mox foemina pulchra.

Atqui scripsit Aeschylus in Prometheus, quod Ioue attrectante tergus hu-
 iuscce Iuuenç priorem formam Io recuperauit. Scriptum reliquit Apollonius
 dorus in libro de Diis, quod istud ipsum contigit iuxta Iopen ciuitatem,
 quæ ita vocata fuit ab ipsa Ione, cum Argum diuina ope superasset; id
 wñpi καλέσθε, έτι δέντ' οὐαρές πάροις θανάτοις, τίττηντιθηνει. vocata fuit Iope
 ciatas, quod ibi post Argum diuina ope superatum, Io facta est homo. Scri-
 psit Apollodorus tonem pristina forma recuperata ad Nili fluente Epaphum 40
 ē Iouis congressu peperisse, quem Iuno Curetibus occultandum tradidit. id
 cum resciuisse Iupiter, fertur Curetes interfecisse, quo tempore Io profecta
 est in Syriam ad filium inuestigandum, quo inuenito in Aegyptum rediit.
 Strabo tamen lib.1 o. antrum quoddam in Eubœa fuisse scribit, in litorie ma-
 ris Aegei, quod vocabatur aula houis, ubi Io dicta est Epaphum peperisse,
 post partum igitur Dea facta fuisse dicitur, & ab Aegyptiis illis nomine cul-
 ta, & tempestatis ac nauigantibus præficta, ut testatur Lucianus in Dis-
 logo Zephyri & Noti. Hæc illa sunt quæ de Ione Inachi filia fabulosè di-

Ata sunt ab antiquis scriptoribus memoriz prodidit Herodotus in Clio et
peam fuisse Ionem a Phoenicibus & in Aegyptum deportaram, quod scriptum
fuit etiam ab Ephoro, & a Phoenicibus vulgo creditum est. at longe alia
fuit Persarum sententia, quippe qui putarint, quod ubi lo Argis fuit com-
pressa a quodam nauclero natus Phoenicis, parentes vesti, quis cognouisset
se ferre in utero, cum Phoenicibus labens in Aegyptum nauigari.

10 Quod autem bos facta mare transauerit id falsum omnino esse creditur, sed datus fuisse
fabulæ locum, quia in nauis, quæ priorem partem bouis pictam haberet in
prora, nauigari. cum igitur in illa nauis mare illud, quod Asia ab Europa
distinguatur, cuius in litore extrectum est Byzantium, traieceret, locus di-
ctus fuit Bosporus, quia bos illac incesserit. Alii crediderunt tumultu-
rias nauiculas ab accolis, qui vellent trahi, fuisse factas, quæ quoniam a
boibus traherentur, locus fuerit ita appellatus. Alii maluerunt appellatum
fuisse Bosporum ab eo tauri, quem Rex Aegyptiorum pro Ione misit ad
Inachum, cum vero mortuus fuisse, hunc ostendentes circumtulerunt, quo-
niam illud animal non erat antea notum neque visum in Graecia, ut ait So-
siphanes in Meleagro. cum vero apparuisset longe existentibus supra vndas
natans taurus ille, quod erat super tabulatum, sinus ille ab incessu bouis, di-
ctus fuit Bosporus. Singebatur vero Iidis statua cornuta, quæ ex palmarum
foliis habebat calcamenti, cum luna sit palmarum fertilitatis causa. Huic
semina victimæ, vitulæ scilicet erant consecratae, sicut scripsit Herodotus
in Euterpe, ταὶ διατελεῖσθαι δίνοι, αἵτιοι οὐρανοὶ γένονται. τὸ μὲν τῆς λεπ-
τοδάμης παντούτην, διασπαῖται, κατὰ τὴν ἀληθεῖαν τοῦτο σφραγίζεται, feminas illis
sacrificare non licet, quæ consecratae sunt Iidi. nam Iidis statua cum sit mu-
liebris, habet bouis cornua; cuiusmodi Graeci Ionē singunt, inquit postea
Epaphum Aegypti imperium adeptū urbem Memphis edificare, matremq;
post mortem Iidis nominis colii imperasse. atque huc illa sunt, quæ attinet
ad historicam expositionem. Quod ad physicas spectat, to modo luna dicta
est, modo credita est terra. nam dicitur lo fuisse Argi & Iamenes filia, vel Ne-

30 truni, vel Inachi fluvii, vel aquæ omnino, quum terra solum lo crederetur.
nam terra procul existentibus videtur paulatim ex vndis exoriri. Hanc Iu-
piter compressit in nebula, cum Jupiter nimis & theucus calor intelligatur,
per quem vapores è terra assidue exurgunt. fabulantur Ionem in vacca
mutata fuisse animal fertilitatis terræ studiosum, cuius omnis industria sit
in colendis agris, ob virtutatem ipsius terre. nam cum Iuno accessit, minor
calor scilicet aeris, cum Jupiter illam vaccam concessit, cum neque ob ni-
mium calorem assiduum, ut neque ob frigus terra habet certas. Iuno Argo, cui
centrum erant oculi, illam seruandam cœcessit, quia cœlum cui plurimæ sunt
stella tanquam oculi, assidue terram inuetur, & ob suum cœsum tempo-

40 ra assidue varians plurimum adiuuat ad fertilitatem. Harum stellarum iux-
ta horum oculorum altera pars dormit, altera vigilat, quia semper dimidium
cœli videtur sole illustrari, cum dimidium stellas frequentes officeret, atq;
stellæ, quæ solis lumine obscurantur, dicuntur dormire. Accur Jupiter Ar-
gum occidere Mercurio imperavit? quia ratio plurimum potest in agri-
culture. Hec vacca cœlo Argo dicitur liberata fuisse, totumque terræ ter-
ram orbem peragrassisse, & omnia transalpæ matia; quia prudenter & indu-
stria agriculturarum videatur aeris etiam bonitatem aut fortiorum malitiam
superare cum celus colonorum industria maxime bat fertilius. Hec ipsa re-
silio

tio agriculturæ in omnes terras didita tandem peruenit in Aegyptum, quæ tellus, quoniam ob suam fertilitatem ac bonitatem maxime patescat viam naturæ & feracitatem, dicta est ræcca primam formam ibi recuperatæ. Ad hos cum Iis træfret: sit mulier omnino formosissima sive gratia ab Apo Aegyptiorum Rege vxor ducta est, quam dicunt nonnulli Mercurium cœlo Argo fene prudentissimo Argusorum Rege & ipse imperio potiretur pulsum è Græcia, cum res parum telicitæ illi facilius, comitatum suis. Ibi cū Iis agricultoram multas que res humanae vite peratiles Aegyptius ostendit, pro Dea culta est, & diuinis honores illi fuerant instituti. hinc uero ego fabalam hanc vniuersam ad lunæ cœlum potius accommodanuam putauerim: quam dixerant esse Inachi vel Neptuni filiam, cū luna sensim humectet nocturno lumine, ut ait Ptolomæus in Almagesto. nanc dixerunt filiam Inachii à Ione suis comprellam in nebula, cum Iupiter etiam sol aliquando sit; etenim in horum planetarum coniunctionibus nubes aut nebulae plerunque gignuntur. Mox ob accendentem Iunonem lo in vacca mutatur, quia semper ferè die tertio saltem a coniunctione luna exinde cornuta, vaccaque continua imitatur. Nam nisi ante diem quartum illa se è quibusc explicauerit, puriorique aeri obculerit, pluviæ assidue propè in vniuersum mensim significantur. Hanc excudentem a coniunctione & è quibusc egrediam excipit Iuno et Argo seruandam tradit, quia illa exeteris omnibus stellis est inferior, & quibus despicitur. Occiditur Argus Iouis insu, & ræcca ab Argo liberatur, quia sole lumen & vires lunæ impatiens, illa omnium stellarum vires superat, magisque conspicue sunt lunæ, quam stellarum omnium aliarum vires & actiones in humanis corporibus; quas exercet luna ubi aliquantulum excrescerit. Hæc lo dicta est orbem terrarum pergraffe, & modo in Scythiam, quæ regio est ad septentrionem, modo in Aegyptum peruagata, quia cū luna velocissima sit, parsique omnia secum trahat, tum modo ad septentrionem, modo ad austrum declinat ab eccliptica. Ibi versa est in Deam, quam contutam huxerunt, cum primam formam recuperasset; quoniam primi omnium mortalium Aegyptii cum oculis in cœlum sustulissent, vidissentque cœlum, solem, lunam, alira perpetuo moto moueri, & plurimum rebus humanis prodesset, a perpetuo curiu Deos vocarunt; atq; solem & lunam praecipue diuinis honoribus coluerunt, ut testatur Busebius lib. 1. præp. euang. & Plat. in Cratyle. Alii fabulam hanc ad humanam vitam, moresq; mortaliū exprimendos intorserunt: dixeruntq; louem esse hominū parum coeditorum animas, quæ ptimum cum luce conjunctæ in nebula, & è cœlo in hec corpora tenebratum plena delapse, in bellus vertuntur, neque copiæ aut diuinitatem sommi Dei, aut acceptam immortalitatem speculari. Sie vero mutare donantur Iunoni, quoniam auaritia & omnium libidinum cumulus homines inuidit, quæ multò etiam plures sunt, quam oculi Argi. pauperois cum maturior artas aduenieris, mittitur à Ione Mercurius qui Argum occidat, quoniam ratio libidines deniq; refugiat, etq; omnium voluptatum satietas. Deinde ocellus à Iunone immittitur, qui stimulus est conscientiæ, & rerum præteritrum, etatisq; inutiliter transactæ recordatio. Hæc facit ut intelligamus nos ante toto cœlo, ut aiunt, abetrasse, & ut prudenter facti priuinanum hominum formam resumamus, ac Dii immortales deniq; per sanctitatem vitæ, & innocentiam, & iustitiam, & humanitatem in omnes viros bonos efficiamus. Atque de Ione satis, nunc de Vesta dicamus.

De